

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL.410.009.02.2023

Krystyna Piskorz-Ogórek
Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy
im. prof. dr. Stanisława Popowskiego
w Olsztynie
ul. Żołnierska 18a
10-561 Olsztyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/043 Dostępność do opieki stomatologicznej finansowanej ze środków publicznych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. prof. dr. Stanisława Popowskiego w Olsztynie (dalej: „Szpital”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krystyna Piskorz-Ogórek, Dyrektor, od 31 grudnia 2004 r. (dalej: „Dyrektor”)
Zakres przedmiotowy kontroli	Spełnianie przez świadczeniodawców wymagań Narodowego Funduszu Zdrowia (dalej: „NFZ”)
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 (do 29 sierpnia), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Emilia Wasilewska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/72/2023 z 25 maja 2023 r. (akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Szpitala w zakresie spełniania przez niego wymagań NFZ w ramach świadczenia leczenia stomatologicznego.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W Szpitalu, zgodnie z wymogami ustawowymi jak również wynikającymi z umowy zawartej z NFZ, zapewniono warunki realizacji świadczeń poprzez m.in.: zatrudnienie kadry z odpowiednimi kwalifikacjami i właściwe wyposażenie gabinetów. Świadczeń leczenia stomatologicznego udzielano zgodnie z określonym harmonogramem. Zapewniono również właściwą opiekę pacjentom zgłaszającym się do Szpitala z bólem zęba, poprzez udzielenie im świadczeń w dniu ich zgłoszenia. Rzetelnie prowadzono harmonogramy przyjęć oraz listy oczekujących, m.in. poprzez uwzględnianie kryteriów medycznych w ustaleniu kolejności dostępu do świadczeń. W Szpitalu wywiązywano się także z obowiązku prawidłowego rozliczania z NFZ, które następowało na podstawie określonych ustawowo dokumentów.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. W Szpitalu udzielano świadczeń leczenia stomatologicznego³ w trzech poradniach: stomatologicznej, ortodontycznej oraz chirurgii stomatologicznej (dalej: „Poradnie”), działających w strukturze Centrum wad twarzoczaszki i chirurgii szczękowo-twarzowej dla dzieci. Szpital w zakresie udzielania ww. świadczeń dysponował trzema gabinetami. Osobom z niepełnosprawnościami dostęp do tych gabinetów zapewniono zarówno w zakresie architektonicznym (np. podjazd, automatycznie otwierane drzwi i ścieżki fakturowe), jak i usługowym (np. dostępność obsługi w języku migowym, zastosowanie pętli indukcyjnej). W budynku Szpitala w widocznych miejscach udostępniono informacje m.in. o: godzinach i miejscach udzielania świadczeń, prawach pacjenta, trybie składania skarg i wniosków oraz zasadach potwierdzania prawa do świadczeń. Było to zgodne z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 8 września 2015 r. w ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej⁴. Wykaz gwarantowanych świadczeń lekarza dentysty i materiałów stomatologicznych udostępniono natomiast na stronie internetowej Szpitala.

(akta kontroli str. 4-7, 81-98)

Świadczenia leczenia stomatologicznego realizowało 12 lekarzy. Analiza dokumentacji dotyczącej kwalifikacji ośmiu z nich⁵ wykazała, że wszyscy posiadali odpowiednie kwalifikacje, tj. specjalizacje z zakresu m.in. stomatologii dziecięcej, ortodoncji oraz chirurgii stomatologicznej, jak również zgłoszeni zostali do umowy z NFZ o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej – leczenie stomatologiczne⁶.

Gabinety Poradni były wyposażone zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniach Ministra Zdrowia: z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia stomatologicznego⁷ i z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą⁸ oraz z danymi wykazanymi w aneksie do umowy z NFZ⁹. W każdym z gabinetów znajdowały się m.in. unit stomatologiczny ze skalerm, ssak oraz lampa (światłoutwardzalna bądź polimeryzacyjna), umywalka z baterią oraz dozowniki z mydłem i środkiem dezynfekującym jak również miejsce na odpady. Klimatyzatory umieszczone w gabinetach poddawane były okresowej konserwacji.

(akta kontroli str. 6-116)

Według stanu na 6 czerwca 2023 r. Poradnie funkcjonowały zgodnie z obowiązującym harmonogramem oraz wykazem przyjęć. Szczegółowe badanie dokumentacji dotyczącej sprawozdawczości i statystyki udzielanych w Szpitalu świadczeń z zakresu leczenia stomatologicznego¹⁰ wykazało, że udzielano ich zgodnie z wyznaczonymi w harmonogramie¹¹ dniami, tj. od poniedziałku do piątku.

³ Były to świadczenia: ogólnostomatologiczne dla dzieci i młodzieży do ukończenia 18 r.ż., ortodoncji dla dzieci i młodzieży, chirurgii stomatologicznej i periodontologii, ogólnostomatologiczne udzielane w znieczuleniu ogólnym, ogólnostomatologiczne oraz program ortodontycznej opieki nad dziećmi z wrodzonymi wadami części twarzowej czaszki.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 787.

⁵ Lekarze udzielający świadczeń w latach 2021 i 2023 – dobór próby losowy. W roku 2022 – celowy, tj. dla osób rozpoczynających świadczenie pracy w tym roku.

⁶ Umowa z 23 czerwca 2017 r. nr 14-00-00823-17/160/07/STM z aneksami.

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 2148.

⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 402.

⁹ Aneks z 22 grudnia 2022 r. do umowy z 23 czerwca 2017 r. nr 14-00-00823-17/160/07/STM.

¹⁰ W odniesieniu do harmonogramów obowiązujących we wszystkich trzech Poradniach w styczniu 2021 i 2022 i 2023 roku.

¹¹ Stanowiącym załącznik do umowy z NFZ.

Szpital, w latach 2021-2023 (do 31 lipca), zgłosił do NFZ łącznie 17 wniosków o zmiany harmonogramów¹².

(akta kontroli str. 6-7, 12-102, 161-196)

2. Rejestracja pacjentów do Poradni odbywała się: w siedzibie Szpitala w rejestracji i w kioskach informacyjnych, telefonicznie oraz drogą elektroniczną poprzez e-mail i formularz online. W przypadku pacjentów zgłaszających się po raz pierwszy do Poradni wpisywani byli oni na listę oczekujących na świadczenie poprzez przypisanie pierwszego wolnego terminu wizyty, natomiast w przypadku pacjentów kontynuujących leczenie przypisywano im termin wynikający z planu leczenia. Harmonogramy przyjęć pacjentów prowadzone były przez personel rejestracji wyłącznie elektronicznie. Na udzielenie świadczeń w ramach leczenia stomatologicznego w Poradniach nie były wymagane skierowania.

(akta kontroli str. 81-98, 114-118)

Badanie zakresu danych ujętych w harmonogramach przyjęć pacjentów¹³ wykazało, że wpisów do nich dokonywano w dniach i godzinach udzielania świadczeń. Prowadzone były one w formie elektronicznej dla osób objętych planem leczenia. W harmonogramach zamieszczono m.in., zgodnie z art. 19a ust. 4 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych¹⁴ (dalej: „uośz”), dane dotyczące terminu udzielenia świadczenia oraz kategorię świadczeniobiorcy.

(akta kontroli str. 235-241)

3. Obowiązujące w Szpitalu zasady przyjęć pacjentów ze schorzeniami stomatologicznymi wymagających świadczeń zdrowotnych m.in. w trybie pilnym bez konieczności hospitalizacji¹⁵ określały, że rejestracja telefoniczna odbywała się w godzinach 8:00-15:00 w dni robocze. Polegała ona na zebraniu wywiadu chorobowego i epidemiologicznego, ustaleniu dziedziny stomatologii oraz kontakcie personelu rejestracji z lekarzem celem podjęcia decyzji o pilności udzielenia świadczenia oraz sposobu przeprowadzenia wizyty. Regulacje wewnętrzne Szpitala w zakresie zasad rejestracji pacjentów stanowiły, iż w trybie pilnym przyjmowano pacjentów w przypadkach uzasadnionych stanem zdrowia.

Badanie zakresu danych ujętych w listach oczekujących pacjentów¹⁶ wykazało, że wpisów do nich dokonywano w dniach i godzinach udzielania świadczeń. Były one prowadzone w formie elektronicznej dla osób zgłaszających się do Poradni po raz pierwszy. W zbadanych listach zamieszczono m.in., zgodnie z art. 20 ust. 2 uośz, datę, godzinę wpisu oraz imię i nazwisko osoby dokonującej wpisu, jak również, m.in.: kontaktowe pacjenta oraz dane dotyczące terminu udzielenia świadczenia. Oznaczano również kategorię pacjenta (przypadek stabilny bądź pilny) oraz podawano przyczynę pierwszeństwa ujęcia na liście oczekujących i dotyczyło to przypadków pacjentów z niepełnosprawnością.

(akta kontroli str. 114-118, 235-241)

W okresie objętym kontrolą zwiększyła się liczba oczekujących na udzielenie świadczeń dla przypadków stabilnych w Poradni:

- stomatologicznej, wynosząc 80 i 224 pacjentów według stanu odpowiednio na 31 grudnia 2021 r. i 2022 r.,
- ortodontycznej, wynosząc 232 i 470 pacjentów według stanu odpowiednio na 31 grudnia 2022 r. i 31 marca 2023 r.,

¹² W poszczególnych latach ww. okresu odpowiednio: cztery, pięć i osiem zmian.

¹³ Zbadano łącznie 45 przypadków rejestracji dokonanych na marzec, kwiecień i maj 2023 r.

¹⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, ze zm.

¹⁵ Procedura pn. „Organizacja przyjęć i opieki nad pacjentami ze schorzeniami stomatologicznymi” wprowadzona 3 kwietnia 2020 r.

¹⁶ Zbadano łącznie 45 przypadków rejestracji dokonanych na marzec, kwiecień i maj 2023 r.

- chirurgii stomatologicznej, wynosząc 4, 25 i 34 pacjentów według stanu odpowiednio na 31 grudnia 2021 r. i 2022 r. oraz 31 marca 2023 r.

Jednocześnie według stanu na 31 grudnia 2021 r. i 2022 r. oraz 31 marca 2023 r. wzrósł czas oczekiwania na świadczenia, wynosząc w Poradni:

- ortodontycznej – odpowiednio: 981, 1201 i 1313 dni,
- chirurgii stomatologicznej – 3, 18 i 19 dni.

W przypadku Poradni stomatologicznej czas oczekiwania na 31 marca 2023 r., w porównaniu ze stanem na koniec 2022 r., wzrósł z 69 do 124 dni.

Liczba porad udzielonych w latach 2021-2023 (I kwartał) wyniosła w Poradni:

- stomatologicznej: w 2021 r. - 3044, w 2022 r. - 3938, w IV kwartale 2022 r.: - 998 i w I kwartale 2023 r. - 1261,
- chirurgii stomatologicznej: w 2021 r. - 1098, w 2022 r. - 1280, w IV kwartale 2022 r. - 376 i w I kwartale 2023 r. - 447,
- ortodontycznej: w 2021 r. - 3277, w 2022 r. - 3729, w IV kwartale 2022 r. - 1117 i w I kwartale 2023 r. - 1183.

(akta kontroli str. 242-243)

Dyrektor wyjaśniła, że początkowo w okresie pandemii COVID-19, a następnie stanu epidemii i zagrożenia epidemicznego w Polsce, zalecenia ograniczenia w przyjmowaniu pacjentów (do przypadków pilnych) oraz wprowadzenie dodatkowych środków zabezpieczających personel i pacjentów zmniejszyło liczbę możliwych świadczeń do wykonania. Jednocześnie w czasie tym nie zniesiono obowiązku prowadzenia kolejek oczekujących. W przypadku, gdy zapisani pacjenci nie zgłaszali się na wizytę z powodu kwarantanny bądź zachorowania, zapisywali się na nowo do kolejki oczekujących, wydłużając ją.

Ponadto z wyjaśnień Dyrektor wynikało, że pomimo wzrostu liczby udzielanych świadczeń, kolejki do Poradni stomatologicznej i ortodontycznej zwiększają się z uwagi m.in. na: brak chętnych lekarzy specjalistów do pracy w poradni publicznej, jak również braki kadrowe lekarzy specjalistów ortodoncji w całym kraju, zwiększenie potrzeb zdrowotnych w zakresie leczenia stomatologicznego, powstały w wyniku pandemii COVID-19 tzw. „dług zdrowotny” oraz nieodwoływanie wizyt przez pacjentów zapisanych, którzy nie mają możliwości ich odbycia.

Dyrektor wyjaśniła również, że w Poradni ortodontycznej realizowany jest (w ramach umowy z NFZ) program ortodontyczny dla dzieci z wadami wrodzonymi twarzoczaszki. Z uwagi na fakt posiadania przez nie orzeczenia o niepełnosprawności, przyjmowane są w trybie pilnym. Ponadto w związku z członkostwem Szpitala w Europejskiej Sieci Referencyjnej w ramach sieci CRANIO (szpitali specjalizujących się w leczeniu wad wrodzonych i chorób rzadkich w zakresie głowy i szyi) oraz zakwalifikowaniem Szpitala przez Ministerstwo Zdrowia jako ośrodka eksperckiego w tym zakresie, prowadzone jest w nim kompleksowe leczenie szpitalne i ambulatoryjne dzieci z całego kraju. Jednocześnie Poradnia jest jedyną w Olsztynie udzielającą świadczeń ortodontycznych dzieciom oraz jedyną prowadzącą leczenie aparatem ortodontycznym u dzieci i zgłaszają się do niej pacjenci z wyboru, jak również dzieci leczone w Szpitalu.

W ocenie Dyrektor w Poradni chirurgii stomatologicznej, czas oczekiwania na wizytę jest krótki, termin dopasowywany jest do potrzeb pacjenta.

(akta kontroli str. 247-252)

4. Szpital dokonywał rozliczeń za udzielone świadczenia leczenia stomatologicznego poprzez przekazywane do NFZ rachunki wraz z raportami statystycznymi. Z badania danych zawartych w dokumentach rozliczeniowych oraz zawartych

w dokumentacji medycznej¹⁷ wynikało, że świadczenia z zakresu leczenia stomatologicznego przedłożone do rozliczenia w NFZ były zgodne z dokumentacją medyczną pacjentów.

(akta kontroli str. 198-234, 253-270)

5. Badanie dokumentacji medycznej 20 pacjentów, którzy zgłosili się do Szpitala z bólem zęba¹⁸ wykazało, że każdej z tych osób udzielono świadczenia w dniu zgłoszenia się.

(akta kontroli str. 119-160)

6. Podpisana z NFZ umowa nie obejmowała zakresu leczenia stomatologicznego w zakresie profilaktycznych świadczeń stomatologicznych dla dzieci i młodzieży do ukończenia 19-tego roku życia¹⁹.

(akta kontroli str. 113)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Olsztyn, 6 września 2023 r.

Kontroler
Emilia Wasilewska
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
z up.
Barbara Zajdel
Wicedyrektor

.....
podpis

¹⁷ Łącznie 120 przypadków: po 36 z zakresu leczenia stomatologicznego i chirurgii stomatologicznej oraz 48 dla leczenia ortodontycznego. Dobór próby losowy dla przyjęć w marcu, kwietniu i maju 2021 r. i 2022 r.

¹⁸ Dobór próby celowy spośród 342 przypadków zgłoszeń w latach 2021-2023 (I kwartał).

¹⁹ W rozumieniu § 3 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia stomatologicznego (Dz. U. z 2021 r. poz. 2148).